

NOORUSMAA

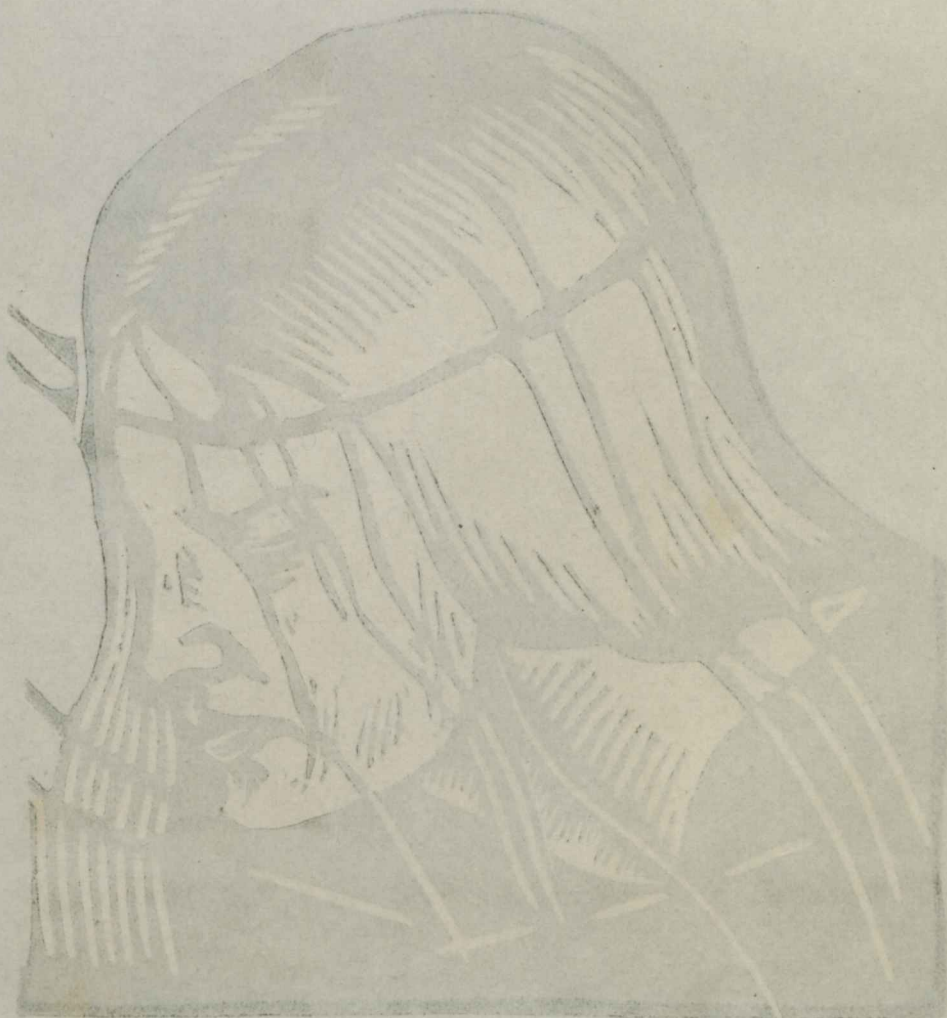
EESTI NOORSOO AJAKIRI

TEINE AASTAKÄIK

S I S U:

Adelbert von Chamisso — Peeter Šlemiili kummaline lugu. — L. Laarman — Talveüksinduses. — M. Kyber — Peeter Plüüš. — Helmi Krohn — Felix Mendelssohn-Bartholdy. — Teaduse ohver. — Pisilugusid kunstnikest. — Holbeini surmatants. — A. France — Igavene edu. — Loodusesõbra nurk. — Küsi veel midagi. — Spordi ringvaade. — Male. — Kabe.

NOORUSMAA

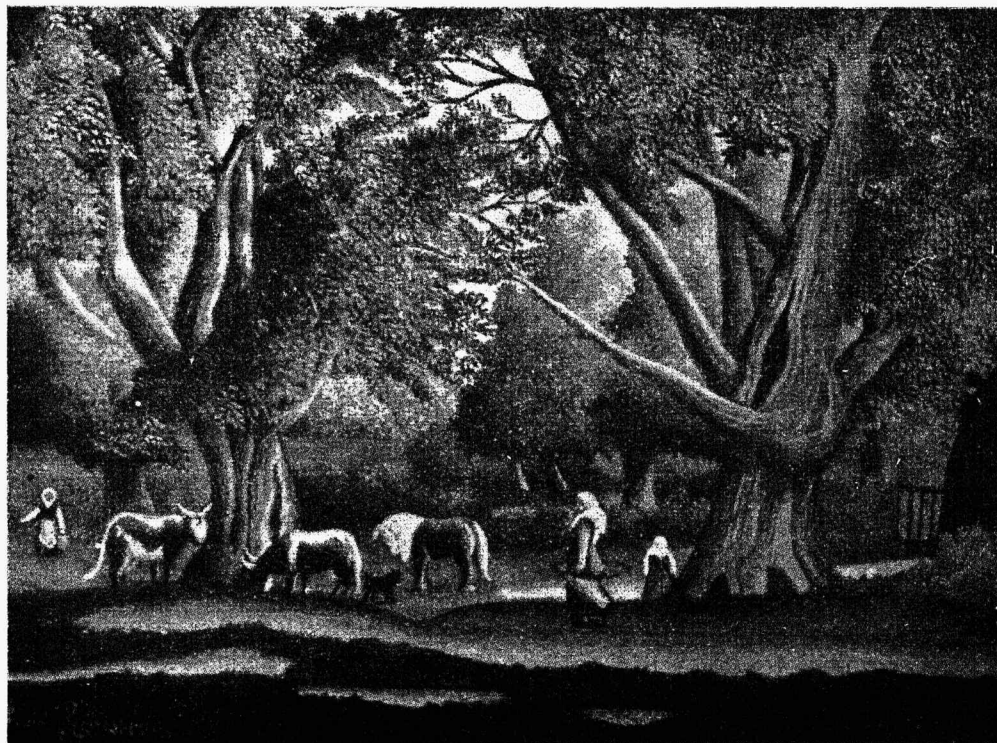
EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 21.

Talvekuu

1927.

Toimetuse juhatajad: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Rataskaevu nr. 22. Toimetuse kohtumised esmaspäeval ja reedel k. 12–1.

Henri Rousseau

Loomad puude all

Peeter Šlemiili kummaline lugu.

Adelbert von Chamisso. Eesti keele M. Laarman.

Illustratsioonid F. Kask'ilt.

5.

Oli veel vara kui ärkasin eestost kostva ägeda sõnavahetuse kärast. Kuulatasin. Bendel kaitsis mu ust; Raskal vandus ja karjus, et ta omasugust ei lase anda endale mingisuguseid käske ega keelde. Ta püüdis tungida mu tuppa. Häa Bendel seletas talle, et kui säärased sõnad jõuavad minu kõrvu, kaotab ta oma kasuliku koha. Raskal ähvardas käsitsi tungida talle kallale, kui ta kaemini takistab sissepääsu.

Riietusin pooleldi, kiskusin vihasena lahti ukse ja hüüdsin Raskalile: — „Mis tahad sa, kaabakas — —?“ Ta astus kaks sammu tagasi ja vastas külmalt: „Teid alandlikult paluda, härra krahv, näidata mulle oma varju — päike paistab nii heledasti all õues.“

Olin nagu piksest pörutatud. Kestis kaua, kuni sain tagasi kõnelemisvõime. — „Kuis tohib sulane oma härrale —?“ Ta segas täiesti rahulikult mu kõneste: — „Sulane võib olla täiesti aus mees, kes ei taha teenida varjutumat; nõuan oma vabastamist.“

Pidin katsuma teises toonis. „Aga Raskal, armas Raskal, kust oled tulnud sellele õnnetumale mõttele, kuis ometi võid arvata — —?“ Ta jätkas samas toonis: „Inimesed kõnelevad, et teil pole varju — lühidalt, näidake teda mulle või vabastage mind ametist.“

Bendel, kahvatu ja värisev, aga arukam minust, andis mulle märku, pöörsin kõiķerahustava kulla kui viimse päästeabinõu poole. Seegi aga oli kaotand oma mõju. Ta viskas selle tagasi mu jalgade ette: „Varjutumalt ma ei võta midagi vastu.“ Ta pööris mulle selja ja astus vilistades aegamisi toast, müts pääs. Nagu kivistunult seisime Bendeliga ja vaatasime talle järele mõttetumalt ja sõnatumalt.

Raskesti ohatas ja südames surmamure, sundisin enda lõppeks pidama sõna ja ilmuma nagu kurjategija metsamajja oma kohtunikku ette. Läksin tumedasse lehtlasse, mis kandis minu nime ja kus nad pidid ootama mind selgi

korral. Ema tuli mulle vastu muretumalt ja rõõmsasti. Miina istus, kahvatu ja kaunis, nagu esimene lumi, mis mõnikord sügisel suudleb viimseid lilli ja kohe sulab kibedaiks pisaraiks. Metsaülem, kiri käes, käis ägedasti edes-tagasi. Ta näis endas suruvat midagi maha, mis ta muidu liikumatumat nagu nüüd varjutas vahelduva puna ja kahvatusega. Minu sisse astudes ta tuli mu juure ja katkestatud kõnes tahtis kõnelda minuga nelja silma all. Puistee, millele ta mu kutsus, viis vabasse päikesepaistelisse aiaossa. . . Mina aga istusin tummana pingile, millele järgnes pikk vaikimine, mida emagi ei julgend katkestada.

Metsaülem tormas lehtlat mööda ebahühtlasel sammul edes-tagasi, jäi siis järsku mu ette seisma, vaatas käesolevasse kirja ja küsis mult uuriva pilguga: „Kas tunnete, härra krahv, kedagi Peeter Šlemiili?“ Ma vaikisin — „meest suurepärase iseloomuga ja eriliste annetega —“ Ta ootas vastust. — „Ja kui ise oleksin too mees?“ — „See,“ jätkas ta ägedasti, kes on kaotand oma varju!“ — „Oo, aimasin, aimasin!“ hüüdis Miina, „tean ammu, et tal pole varju!“ Ta viskus ema käte vahele, kes ehmununa surus teda kramplikult end vastu ja tegi talle etteheiteid, et ta õnnetuseks hoidnud säärase saladuse endale. Tema aga oli muutund nagu pisarallikaks, mis mu häält kuuldes hakkas jooksuma ohtramini ja mu liginedes purskas tormiliselt voolama.

„Ja Teie,“ jätkas vihaselt metsaülem, „omate kuulmatuma häbemattuse teda ja mind petta. Ütlete end teda armastavat, teda, kelle olete nõnda hävitand? Vaadake, küis ta säääl nutab ja vingerdab. Oo, hirmus! Hirmus!“

Olin kaotand niikaugele oma mõistuse, et algasin nagu sonides: vari lõppeks pole ju muud midagi kui vari, saab läbi ka selleta. Ei tasu sugugi vaeva lüüa selle pärast säärast lärmi. Aga ise tundsin kohe oma kõne mõttetuse ja vaikisin, ilma et mulle oleks vastatud

sõnagi. Lisasin veel juure: mis kord on kaotatud, selle võib saada ju jälle tagasi.

Ta kargas jälle vihaselt mu kallale. „Lubage mulle, mu härra, lubage mulle, kuidas jäite ilma oma varjust?“ Pidin jälle valetama: „Kord astus üks häbematu mees nõnda mu varjule, et ta rebis sellesse suure augu — andsin varju parandada, kulla eest ju saab kõik, eile pidingi saama ta tagasi.“

„Hüva mu härra, väga hää!“ vastas metsäilem, palute mu tütre kätt, seda paluvad teisedki. Pean isana hoolitsema ta eest. Annan teile kolm päeva aega varju tagasihankimiseks. Tulete kolme päeva pärast tagasi sobiva varjuga, olete vastuvõetav: neljandamal päeval aga — seda ütlen Teile — on mu tütar kellegi teise naine.“ — Tahtsin veel ütelda sõna Minale, ta aga kõvemini nuttes litsus end vastu ema ja see andis käega mulle vaikides märgi minekuks. Vanakusin minema. Mul oli tunne, nagu suletaks mu järel maailma ukсед.

Hoolitseva Bendeli valve alt põgenev nuna läbistasin hullus jooksus metsad ja kuristikud. Hirmuhigi oli mu otsal, tume hoie tungis mu rinnast, mus mässas hullumeelsus.

Ma ei tea kui kaua see võis olla kestnud, kui tundsin päikesepaistelisel nõmmel end varukast peatavat. — Jäin seisma ja vaatasin tagasi — see oli hallikuueline mees, kes näis kõigest väest olevat joosnud mulle järele. Ta algas kohe: „Lubasin täna tulla, Teie aga ei suutnud oodata. Kõik aga on veel hästi. Võtke kuulda mu nõu, vahetage oma vari, mida pakun, jälle tagasi ja pöörge kohe ümber. Olete metsamajas teretunud, kõik on nagu nali: Raskali, kes teid on annud ära ja kes tahab teie mõrsja kätt, võtan oma hooleks, mees ongi seks küps.“

Seisin nagu unes. „Lubasin täna tulla —?“ arvasin veel kord mõttes aega — tal oli õigus, olin eksind päeva võrra. Kahmasin võtma parema käega põuest kotti — ta mõistis mu liigutuse ja astus paar sammu tagasi.

„Ei, härra krahv, see on õigeis käsis, jätke see endale.“ — Vaatasin teda tardund silmi, imestades ja küsivana. Ta jatkas: „Palun vaid tühist asja mäles-

tuseks, olge vaid nii hää ja kirjutage alla sellele sedelile.“ — Pergamendil seisid sõnad:

„Oma allkirjaga annan oma hinge pärast ta loomulikku kehast lahkumist selle allkirja omanikule.“

Vaatasin tummas imestuses vaheldamisi kirja ja halli tundmatumat. Ta selle aja sees oli püüdnud tilga verd mu käelolevast okkahaavast vastselt lõigatud sulge, mille ta pakkus mulle.

„Kes olete ometi?“ küsisin talt lõppeks. „Mis sest,“ vastas ta mulle, „ja kas lõppeks see kohe pole nähtav? Vaene näru, midagi õpetlase ja ühtlasi füüsiku taolist, kes oma sõbrult saab suurte kunstide eest halva tänu ja kellel endal maailmas pole muud lõbu, kui vähe katsetada — aga kirjutage ometi alla. Paremale poole nurka: Peeter šlemiil.“

Raputasin pääd ja ütlesin: „Vabandage, mu härra, sinna ei kirjuta ma alla.“ — „Ei?“ küsis ta imestades, „miks siis ei?“

„See näib mulle siiski natukene julge, anda hing varju eest“ — „Nii, nii!“ kordas ta, „julge“. Ta purskas suure häälega naerma. „Ja kui tohin küsida, mis see õieti on, see Teie hing? Kas olete teda kunagi näind ja mis mõtlete hakata temaga pääle, kui olete surnud? Olge rõõmus, et leiate asjaarmastaja, kes Teie elus olles maksab selle lolli asja eest, mis pole muud, kui x, galvaaniline jõud, polariseeriv tegevus või midagi muud — maksab millegi tõelisega, nimelt Teie oma varjuga, mille kaudu saate oma armsama käe ja lähevad täide kõik Teie soovid. Kas tahate siis ise tõugata ja anda selle vaese noorukese tolle kaabaka Raskali kätte? — Ei, seda peate ise nägema! Tulge, laenan Teile nägemattuse mütsi (ta tõmbas midagi taskust) ja rändame kohe kellelegi märkamatul metsamajja.“

Pea tunnustama, et mul oli häbi olla tolle mehe naerualune. Põlgasin teda kõigest südamest ja usun, et see isiklik vastumeelsus hoidis mind enam põhimõtteist ja eelarvamisist vahetamast allkirja vastu varju, nii tarviline, kui ta mulle näiski. Ka oli mulle vastik võtta ette pakutav käik tema juuresolekul. Näha seda vastikut kahva-

nägu, seda irvitavat kolli astuvat pilgates minu ja mu armsama vahele, kahe veristatud südame vahele, see ärritas mu sisemat tunnet. Võtsin sündinu paratamatuna, mu viletsuse möödapääs-

„kirjutage alla sellele sedeleile . . .“

matuna ja ütlesin pöördes mehe poole: „Mu härra, olen müünd oma varju selle iseendast väga väärtusliku koti eest ja olen seda küllalt kahjatsend. Vahetagem need jumala nimel tagasi!“

Ta raputas pääd ja tegi väga sünge näo. Jatkasin: „Siis ei taha ma müüa Teile enam midagi muud oma varast ja ei kirjuta midagi alla. Sest järgneb ka, et mulle pakutav nägematu rännak oleks teile rõõmustavam kui mulle. Vabandage siis mind; et aga teisel korral ei sünni teisiti — lahkugem lõpulikult!“

„Mul on kahju, mosjöö šlemiil, et lükkate nii isemeelselt tagasi sõbralikult

pakutava tehingu. Muide teine kord vahest olen õnnelikum. Peatseni nägemiseni! — Aga veel, lubage näidata Teile, et ma ostetud asju ei lase hallitada, vaid hoian neid korralikult.“

Kohe ta tõmbas taskust mu varju ja osava viskega rullis lahti selle maapinnale oma jalgade ette, nõnda et ta ise seisis kahe varju, enda ja minu oma vahel ning mõlemad liikusid ta tahtmist mööda, kui ta ise kõndis.

Kui üle hulga aja jälle nägin oma vaest varju, päälegi säärasesse seisukorda alandatuna, olles ise ta pärast nii suures hädas, murdus mu süda ja hakkasin kibedasti nutma. Põlatu uhkustas mult röövitud varandusega ja uuendas häbenematult oma ettepaneku: „Võite ta veel saada. Ainult üks suleliigutus ja sellega päästate vaese õnnetuma Miina kelmi küüsisist, kõrgesti austatud härra krahvi sülelusisse — nagu üteldud, ainult suleliigutus.“ Pisarad purskasid mul uue jõuga esile, ma aga pöörsin talle selja ja viipasin käega, et ta läheks.

Samal hetkel jõudis sinna Bendel, kes täis muret oli otsind mind mu jälil siamaani.

Kui see truu, hää hing nägi mind nutvana ja mu varju jubeda võõra võimuses, otsustas ta kohe selle võita mulle tagasi, olgu kas või vägivallega. Et ta ise ei osand käia ümber selle õrna asjaga, pööris ta otse mehe poole ja käskis selle anda kohe mulle tagasi. See aga pööris vastuse asemel poisile selja ja läks. Bendel haaris kepi ja käies võõra kannul laskis seda tunda oma käe täit jõudu ala korratava käsu saatel — anda tagasi mulle mu vari. See aga, nagu oleks juba harjund säärase ümberkäimisega, kummardas pääd, tõmbas üles õlad ja astus rahulikult sammul oma teed üle nõmme, viies kaasa mu varju ja mu truu teenri. Kaua veel kuulsin kõmavat tumedat kaja läbi kõrve, kunni ta kadus lõppeks kauguses. Nagu ennegi olin jälle üksi oma õnnetusega.

6.

Tühjale nõmmele üksi jäänuna andsin vaba voli oma lõputumaile pisaratele mu südame rõhuvast raskusest lunastamiseks. Ma ei näind oma mõõtmatu-

male viletsusele lõppu, miskit väljapääsu ega teed. Jõin vihase januga uut mürki, mille tundmatu oli valand mu haavadesse. Kui siis kutsusin Miina kuhu oma vaimusilma ette ja kui ta armas nagu ilmus kahvatumana ja pisarais, nagu olin teda näind mu viimases häbis, astus häbematult ja irvitades Raskalmeie vahele. Katsin kinni oma näo ja põgenesin läbi kõrve, aga vastik pilt ei lahkunud minust, vaid jälgis mind jooksul, kunni langesin hingetumalt maha ja niisutasin maapinda uuendatud pisarallikaga.

Ja see kõik varju pärast! Ja tolle varju oleksin saand tagasi vaid sulle liigutusega. Mõtlesin võikast pakkumusest ja mu keeldumusest. Aga mus oli kõik tühi, ma ei omand enam otsustamis- ega kaalumisevõimet.

Päev möödus, kustutasin nälga metsikute puude viljaga ja janu ligemas jões. Oõ tulles heitsin puu alla. Niiske hommik äratas mu raskest unest, milles ise kuulsin enda korisevat nagu surmaheitluses. Bendel näis olevat kaotand mu jäljed ja mina olin rõõmus tase mõteldes. Ma ei tahtnud pöörduda tagasi inimeste juure, kelle seast olin põgenend kartlikuna metsloomana. Nõnda veetsin kolm hirmurikast päeva.

Neljandama hommikul leidsin end liivasel tasandikul, kus paistis päike, ja istusin kaljurahnule ta kiirtesse, armastasin neid, sest olin nii kaua olnud neist ilma. Toitsin vaikselt südant mee- leheittega. Siis ärkasin vaiksest kahinast, põgenemisvalmina heitsin pilgu ümberringi ja ei näind kedagi: päikesepaistelisel liival aga lohises must mööda inimvari. See oli sarnane minu omale ja üksi hulkudes näis olevat irdund oma peremehest.

Sääl ärkas mus vägev tung: Vari, mõtlesin ma, otsid endale peremeest? Mina tahan seks olla. Hüppasin juure, et ta vallata. Mõtlesin nimelt, et kui mul õnnestuks saada ta ligi nõnda, et ta tuleks mul otse jalgade juure, siis ta sinna jääks kinni ja pikkamööda harjuks minuga.

Mu liigutuse pääle vari hakkas põgenema ja kerge põgeniku pääle clin sunnitud asuma pingutavale jahile.

Mulle andis jõudu mõte, et sel teel võin päästa end hirmsast seisukorrast.

Ta põgenes kaunis kaugel oleva metsa suunas, mille varjus pidin ta kaotama. Hirm läbistas mu südame, mitmekordistas mu soovi, tiivustas mu jooksu — vahemaa vähenes, jõudsin ligemale ja ligemale, pidin ta saama kätte. Siis peatus ta äkki ja pöördus minu poole. Nagu lövi saagile, nõnda kargasin võimsa hüppega ta kallale ja — pörkasin ootamatult vastu kõva kehalist takistust. Mulle jagati hoope küljeluude vahele, milliseid vaevalt keegi enne kunagi saand.

Ehmatuse mõjul lõin käed ümber nägematuma keha ja pigistasin kõvasti. Kiirest hüppest langesin edespäi maha. Mu all aga oli inimene, kes sai nähtavaks alles nüüd.

Nüüd selgus mulle terve lugu. Mehelt oli langend nägematumaks tegev linnupesa, mida ta enne kandis, mis aga ei teind nägematumaks varju. Vaatasin ringi. Leidsin pesa varju, hüppasin selle kallale ja saingi kätte kalli varanduse. Varjutumana ja nägematumana hoidsin käes pesa.

Ruttu tõusev mees otsis oma võitjat, ei näind aga seda ega ta varju, mida ta kartlikult eriti otsis maast. Mu varjutumata olekut ta enne nähtavasti polnud märganud ega mõistnud seda nüüd kuidagi. Jõudes veendumusele, et kõik jäljed kadund, hakkas ta meeletumas ahastuses kitkuma oma juukseid. Mulle aga andis saadud varandus võimaluse ja tahte pöörduda tagasi inimeste sekka. Mul ei puudund ettekäändeid oma alatu röövi õigustamiseks või õigemini ma ei vajand neid. Heitmata pilku õnnetumale ruttasin minema. Kaua veel kuulsin kajavat kartlikke kaebeid mu taga. Nõnda vähemasti paistsid mulle kõik tookordse juhtumuse asjaolud.

Põlesin ihast minna metsamajja ja tõenduda ise ses, mis mulle kõneles too vihatu. Ma aga ei teadnud, kus olin. Tõusin ümbruse uurimiseks künkale ja nägin selle tipult ligidast linnakest ja otse mu ees all metsamaja. Ägedasti peksis mu süda ja siinamaalsest teist moodi pisarad niisutasid mu silmi: pidin teda nägema uuesti. Kartlik igat-

sus kiirendas mu samme õiget teed mäest alla. Läksin nägematult mööda mõningaist linnast tulevast talunikest. Nad kõnelesid minust, Raskalist ja metsaülemast. Ma ei tahtnud kuulatada, ruttasin edesi.

Astusin aida, rinnas ootuse õudsed hirmud — mulle säält kõlas nagu naer vastu, heitsin kiire pilgu enda ümber. Kedagi polnud näha. Ruttasin edesi, mulle näis nagu kuuleksin enda kõrval jalaastumise kahinat. Kedagi aga polnud näha: mõtlesin olevat kuulnud valesti. Oli veel vara. Polnud kedagi krahv Peetri lehtlas, aid oli tühi. Läksin läbi tuttavate puisteede tungides kuni elumajani. Sama kahin saatis mind selgemini. Kartliku südamega istusin pingile keset pääkesepaistest otse majaukse vastu. Mulle näis, nagu istuks irvitav koll mu kõrval. Lukus pöördi võtit, uks läks lahti, välja astus metsaülem, käes paberid. Tundsin nagu udu tõmmatavat üle oma pää, vaatasin ringi ja — oo õudus — hallikuuline mees istus mu kõrval ja vaatles mind saatusliku naeratusena. Ta oli tõmmand mulle oma nägemattuse kübara üle pää ja meie jalgade ees lebasid sõbralikult meie mõlemate varjud. Ta mängis hajameelselt tuntud pergamentidga, mida hoidis käes. Kuna metsaülem paberitega tegutsedes lehtla varjus käis edes-tagasi, kummardus ta usaldavalt mu kõrva juure ja sosistas: „Olete ometi võtnud vastu mu kutse ja istume mõlemad ühe mütsi all! — Kena, kena! Andke nüüd mulle ka mu pesa tagasi, teie ei vaja teda enam ja olete seks liig aus mees, et võtta ta mult vägivaldselt — ärge tänage selle eest, kinnitan teile, et laenasin ta meeldi.“ Ta võttis selle mu käest, pistis tasku ja naeris teist korda nii kõvasti, et metsaülem vaatas uurivalt ringi. — Istusin nagu kivinenu.

„Peate küll mõnna,“ jatkas ta, „et säärane müts on palju mugavam. See katab pääle mehe ka veel varju ja kõik needki, kelle tahad võtta kaasa. Vaadake, täna neid on kaks.“ — Ta naeris jälle. „Pange tähele, šlemiil, mida alul ei taheta hääga, selleks peab lõppeks sundima. Mõtlesin, ostate mult selle tagasi, võtate pruudi endale (veel on seks

aeg), ja laseme Raskali kõlkuda võllas. See on kerge, nii kaua kui maailmas ei puudu köit. Kuulge, annan teile ka mütsi pääle kauba.“

„Ema astus välja ja algas kõneius. — „Mis teeb Miina?“ — „Ta nutab.“ — „Rumal laps! Siin ju pole midagi muuta!“ — „Muidugi mitte, aga anda nii ruttu ta teisele — — Oo, mees, oled karm oma lapse vastu.“ — „Ei, ema, seda näed valesti. Kui ta leiab enda rikka ja austatud mehe naisena enne, kui on nutnud kõik oma lapsikud pisarad, ärkab ta rahustatuna oma valust nagu unest ja tänab jumalat ja meid. Saad seda näha!“ — „Jumal andku!“ — „Ta muidugi omab tähelepandavad mõisad, aga pärast seda tähelepanu äratand õnnetumat lugu on vaevalt loota, et ta leiab kellegi sobivama kui härra Raskal. Kas tead, kui rikas on too Raskal? Tal on kuue miljoni eest mõisu siin ümbruses, kõik vabad võlgadest ja puhtas rahas maksetud. Mul olid tokumendid käes! Tema oli see, kes igal pool jõudis must ette. Ja pääle selle veel pabereid Thomas Johni nimele umbes nelja ja poole miljoni väärtuses. — „Ta on siis küll palju varastand!“ — „Mis jutt see on! Ta hoidis sääil kokku, kus pillati.“ — „Mees, kes on kannud teenrimundrit.“ — „Rumal! Tal on laitmatu vari.“ — „Sul on õigus, aga — —“

Hallis kuues mees naeris ja vaatas mind. Uks läks lahti ja Miina astus välja. Ta toetus toaneitsi käele ja pisarad voolasid üle ta ilusate kahvatand palete. Ta istus pärna alla talle valmis pandud leentooli ja isa tõmbas oma tooli ta kõrvale, võttis hellasti ta kätte ja kõnetas teda õrnasti, kuna tema puhkes ägedasti nutma. „Oled mu hääl ja armas laps, oled ju mõistlik, sa ei kurvasta oma vana isa, kes tahab su õnne. Saan aru, kallis süda, et see sind väga põrutas. Sa aga pääsids õnnetusest. Enne alatu peetuse avalikukstulekut armastasid nii väga seda vääritudmat! Vaata Miina, tean seda ja ei tee sulle etteheiteid. Mina ise, armas laps, armastasin teda, nii kaua kui nägin tas suurt härrat. Nüüd näed ise, kuidas kõik on muutund. Mis! Igal penil on vari ja minu armas ainus laps peaks mehele

— — Ei, sa ei mõtlegi enam temast. — Kuule Miina, nüüd tahab su kätt mees, kes ei karda päikest, aus mees, kes küll pole vürst, aga kellel on kümme miljonit, kümme korda enam kui sinul. See on mees, kes teeb mu armsa lapse õnnelikuks. Ära kõnele vastu, ära tõrgu, oie mu hää ja sõnakuulelik tütar, lase oma armastavat isa hoolitseda su eest ja kuivatada su pisarad. Tööta mulle, et annad käe härra Raskalile. — Ütle, kas töötad?”

Ta vastas nagu surija: „Mul pole

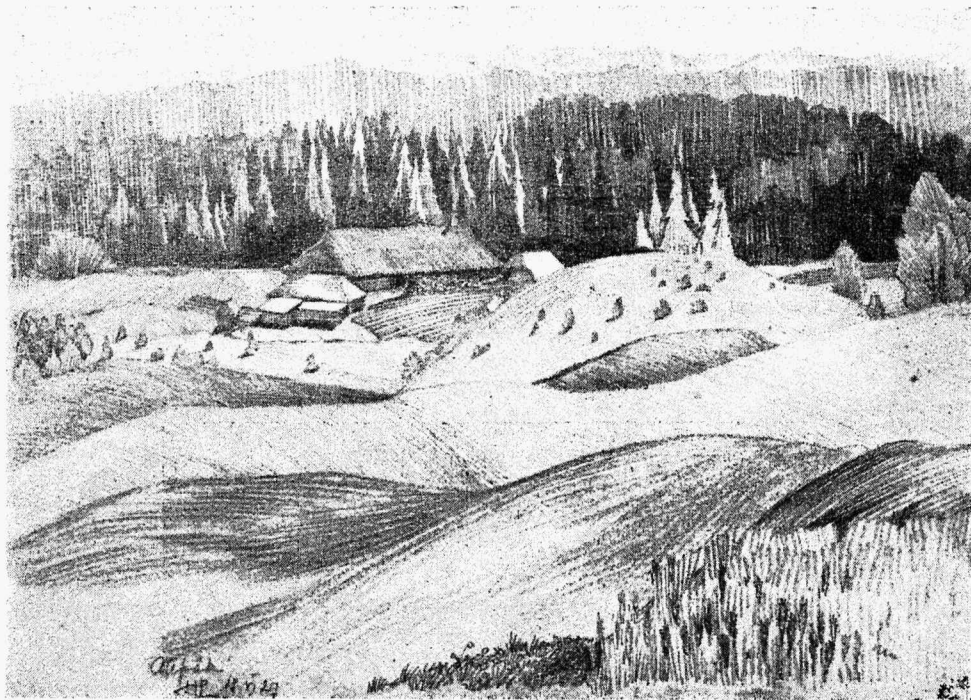
enam tahet ega mingit soovi siin maa pääl. Sündigu mu isa tahtmine.“ Kohe teatati härra Raskali tulekust ja ta ilmuski häbematult. Miina langes minesusse. Mu vihatud kaaslane vaatas mind vihaselt ja sosistas ruttu: „Ja seda võite kannatada! Mis voolab teil siis vere asemel soonis?” Ta tõmbas mulle kiire liigutusega kerge haava kätte, veri voolas, ta lausus: „Tõesti!! punane veri! — Kirjutage siis alla!“ Mul oli käes pergament ja sulg.

Eduard Viiralt

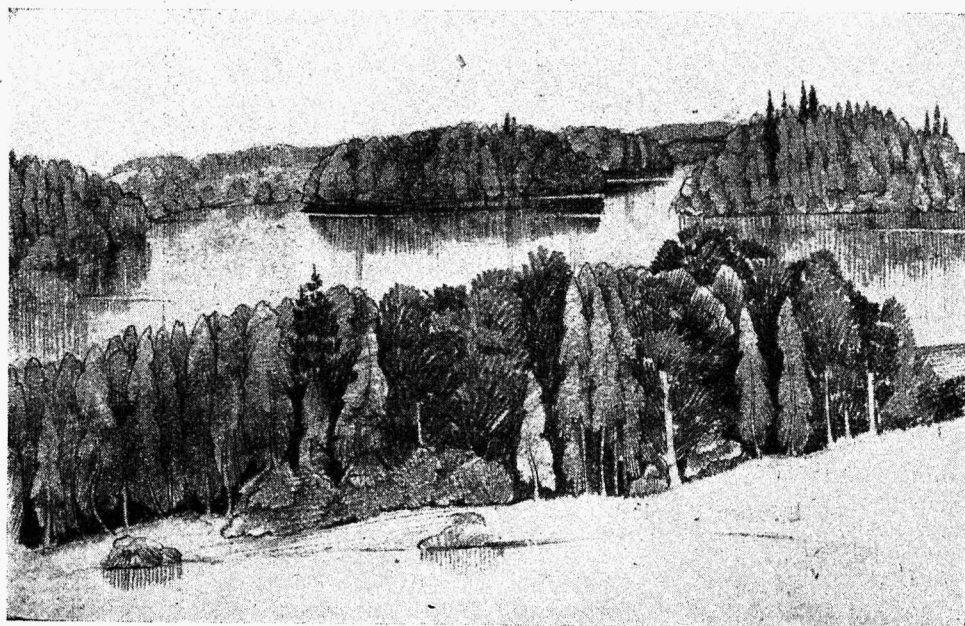
Portree

Mööda kodumaad

Hugo Lepik

Otepää maastik

Hugo Lepik

Pühajärv

Üks valge tee viib öisest metsast läbi,
üks tee, kui hardameelne, vaikne palve,
mis iõusnud melankoolsel tunnil rinnast.
On enda ees mul'enesest nüüd häbi —
üks meelil rõhub painajalik halve...
kuu piilub irvitades pilvelinnast.

Mu valge rada talveüksindusest,
kuu kullast, tähtehõbendusest särav,
ja valgel voodil pikutavad varjud
nii helges unes. Tähehelendusest
on läbi torõit taeva avar värav
kui oleks paberist. Oo hing, mil harjud
kül enesega üksi juttu vestma,
nii eneselle üksi silma kaema,
end ise hällitama unne?

Oo, peaks see igavesti nõnda kestma:
kurbõnnis uimlemise hingevaeva
õrnvalus endasolemise tunne
ja üksinduse silmad sõbralikud,
mis valvamas mu öisi teid ja radu
kesk õnneunistuste labürinte!

Ning minu mõttesõrmed väsimatud
taas kerivad külil tuhandeid ja sadu
mu hingest igatsuse sinilinte
mis hargnevad ja lõppeda ei taha.
Ja nõnda unistuste nõiailmad
mu hirmund silme ette laotuvad.

See õnneraskus kujuteldu maha
mu vaotab roidund pää. On õõ. Mu silmad
nii väsind juba... uneks paotuvad.

Linda Laarman.

Peeter Plüüs.

Manfred Kyber. Tõlkind autori loaga Joh. Käis.

Maa all, ruumikais ja mugavais kambreis elas mutt Peeter Plüüs. Ta korter vääris vaatamist, sest Peeter Plüüs oli sisearhitektuuri suhtes suur meister. Toad olid korrapärased ja meeldivad, seinad siledad, puhtad ja põrand rikkalikult kaetud pehmete sambla- ja rohupatjadega, nii et oli soe ja pehme, kus aga käpakeseaga katsusid. Pehmem samblast ja rohust oli Peeter Plüüs ise, sama pehmeke oli proua Pauliine Plüüs ja veel palju pehmemad, peaaegu uskumata pehmekesed olid nende kolm pojakest, väikesed Plüüsid. Nad olid nii pehmed, et isegi nende mängu ja kolamist lastetoas polnud sugugi kuulda. Võiks arvata, et nii pehmekeste olevuste elu nii pehmes eluruumis pidi olema väga mugav ja mõnus, aga kahjuks polnud see mitte nii. Peeter Plüüsi iseloom oli rahutu ja ta elu põhimõte oli tuhnida. Kuulmatult jooksis ta käike mööda, mis ühendasid korterit välisilmaga, kaevis paremale, kaevis vasakule ja nuuskis tõukusid, vihmausse ja teisi sarnaseid maitsvaid asju. Neid tundis ta lõhna järele juba kaugelt, ja oma kühveljalgadega kühveldas ta imestava kiirusega, nii et ujus maa sees, nagu kala vees. Säärane kühveldaja oli Peeter Plüüs. Ainult nägemine oli tal vilets ja silmadki pisikesed mooniseemne suurused, mis ka mõistetav selle kohta, kes ikka maa all tõukusid otsib. Ja kui ta mõnikord päevavalgele tuli ja midagi vaadata tahtis, pidi ta karvad silmadelt eemaldama, et midagi näha saada. Aga enamasti kaevis ta nii, et liiv käppade alt lendas. See oli Peeter Plüüs.

„Peeter,“ küsis proua Plüüs, kes parajasti sahvrist tuli: „toidukraam on korraldatud, mis ma võiksin nüüd teha?“

„Tuhnida!“ ütles Peeter Plüüs.

„Papa, me mängisime juba küllalt. Mis tohiksime nüüd teha?“ küsisid väikesed Plüüsid ja pistsid oma pääkesed lastetoast välja.

„Tuhnida!“ ütles Peeter Plüüs.

Ja Plüüsid tuhnisid. Peeter Plüüs

tuhnis, proua Plüüs tuhnis ja väikesed Plüüsid ka tuhnisid. Peeter Plüüs aga tuhnis kõige kiiremini. Ta kühveldas nii suure agarusega, et hing jäi kinni. Ta pidi maapinnale tõusma, et õhku sisse hingata.

Ja kui ta parajasti oma terava ninakese värskest mullahunnikust välja pistis, nägi ta enda ees midagi imelikku istuvat — pikk, roheline, veidrate jalgadega ja kahtlaste katsesarvedega. See oli rohutirts, aasa eriteadlane, magistri härra Pankraatsius Äkiline. Ta istus rahulikult rohus ja jõi oma õhtukastet.

Peeter Plüüs oli alles noor ja veel vähe näind rohutirtse, igatahes mitte säärast suurt. Ta nuusutas õhku ümberringi, lükkas karvad oma mooniterasilmadelt kõrvale ja uuris igast küljest rohelist imet.

„Kes te olete?“ küsis ta otsekohe- selt. Peeter Plüüs ei tunnud peenemaid kombeid.

Rohutirts liigutas kahtlaselt oma katsesarvi ja vahtis punnis silmadega Peeter Plüüsi otsa.

„Ma olen aasa eriteadlane magister Pankraatsius Äkiline,“ ütles ta enese- teadvusega.

Peeter Plüüs ei pidand tarvilikuks esitada samuti ennast, ta ei hoolind suuremat peentest kommetest ja viisakusest ja uuris magistrit igast küljest, kuid targemaks sellest ei saand.

„Aga seda pean ma oma perele näitama,“ ütles ta: „tuhnida, tuhnida!“ Ta tuhnis rutates ühe käigu juure ja hüüdis säält: „Pauliine, lapsed, tulge ruttu, väljas istub roheline magister pik- kade koibadega ja näib päris krõbe olevat, et teda suhu pista. Tulge ruttu! Tuhnida!“

Proua Plüüs ja väikesed Plüüsid tuhnisid. Nad tuhnisid agarasti, kõigest jõust.

Magistri ligidal märja kivi otsas istus kärnkonn Sibilla Käsn. Proua Sibilla Käsn oli tark nagu kõik kärnkonnad ja pääle selle rohkete elukogemus- tega.

„Härra magister,“ ütles ta: „see oli Peeter Plüüš. Peeter Plüüšil on suur isu ja väga puudulikud läbikäimise viisid. Mulle näis kahtlane, kuidas ta teie ümber nuuskis. Ei ole mitte võimatu, et ta teie isiku suhtes ärasöömise mõtteid kannab.“

Magister ja aasa eriteadlane käanis uhkelt oma katsesarved tahapoole, olgugi et see temale natuke tülikas oli, mida ta aga enesest lugupidamise tõttu ei tahtnud näidata.

„Täna, armuline proua, aga säärastest isikutest saan mina üle,“ ütles ta viisakalt.

Nüüd ilmusid Plüüšid jälle maapinnale, esiteks Peeter Plüüš, siis proua Plüüš ja viimaks kolm väikest Plüüši. Kõik sihtisid oma moonitera-silmad uurivalt magistri poole. Peeter Plüüš nuusutas selle juures õige kahtlaselt.

„Sääl on see aasa eriteadlane magister Pankraatsius Äkiline. Sarnast elukat pole ma veel iial näind.“

Ma tähendasin juba, et Peeter Plüüš läbikäimises veidi lihtne oli.

Aasa eriteadlane tõstis oma katsesarved kõrgele ja vaatas uhkelt vastu.

„Kuulge,“ ütles Peeter Plüüš ja nuusutas jälle: „teie olete nii krõbe, et kõlbate lõpuks ka suupalaks?“

Magister Pankraatsius Äkiline kahvatas ja muutus näost heleroheliseks, kuna ta muidu tumeroheline oli. Ta ajas

katsesarved ette ja asus kaitseseisukorda.

„Las' käia!“ hüüdis Peeter Plüüš ja kõik Plüüšid korruga tormasid krõbeda magistri kallale. Magister Pankraatsius Äkiline aga hüppas võimsa liigutusega üle Peeter Plüüši, proua Plüüši ja väikeste Plüüšide, nii et nad teda enam ei näindki ja pörkasid kõik ninadega kokku.

Peeter Plüüš vihastus ja susises, mis õige ebaviisakalt kõlas. Tal oli piinlik Pauline ja laste ees ja ta sai ägedaks.

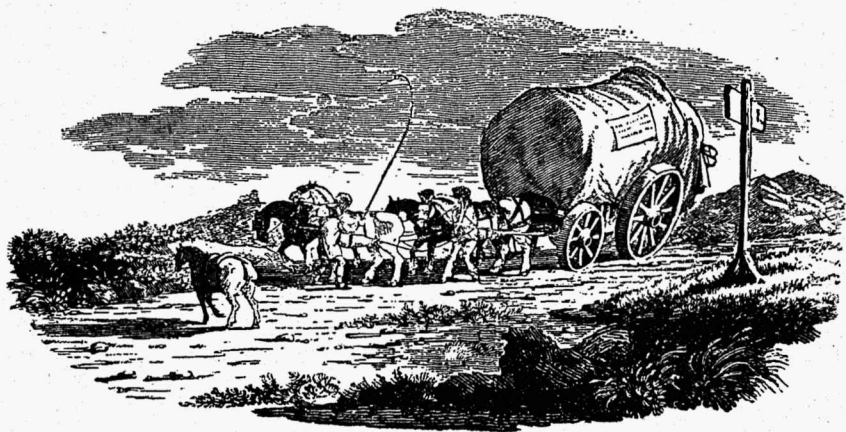
„Papa, kuhu on jäänud magister?“ küsisid väikesed Plüüšid.

„Ta kadus vist maa alla, kuhu ta mujale ikka võis kaduda kui maa alla?“ ütles proua Plüüš ja vaatas abitult abikaasa poole. „Mis nüüd pääle hakata?“

„Tuhnida,“ ütles Peeter Plüüš ja Plüüšid kadusid sügavale maa alla.

Saabus öö, ja Plüüšid ikka tuhnisid, otsides aasa eriteadlast Pankraatsiust Äkilit.

„On palju neid, kes tuhnivad maa all selle järele, mis tõelikult maa peal,“ tähendas kärnkonn Sibilla Käsnn, sest kärnkonnad on kõik väga targad ja proua Käsnn oli eriti kogemusrikas daam. „Tuhnimine ei aita, härra Peeter Plüüš. On kaks ilma, üks maa peal, teine maa all, ja võib olla on veelgi palju, palju teisi.“

Feliks Mendelssohn-Bartholdy.

Helmi Krohni järgi -rm-.

Loodus jagab inimesele vaimuandeid tihti väga ebatasaselt. Tundub mõnikord, nagu võtaks ta teise käega selle tagasi, mis ta teisega on annud. Sest kui tihti näeme andeka inimese, kes jaksab luua vaimu alal midagi suurt, kuid kes oma iseloomult on nõrk ja isegi alaväärtuslik. Alles sääl, kus looduse anded käivad kõrva õilsate loomuomadustega, on suur inimene, sellane, kelles loodus ise end ilmutab täies kooskõlas.

See isik, kellest teile nüüd tahan jutustada, oli üks neist haruldast looduse lemmiklapsist, kellele see oma anded kahel käel on jagand. Umbes sada kakskümmend aastat tagasi, 3. küünlakuu päeval, sündis Feliks Mendelssohn-Bartholdy Berliinis ja kasvis kodus, kus jõukuse ja peene hariduse kõrval valitses haruldane töökus ja vähenõudlikkus. Juba vara vajutas end lastegi meele see arusaamine, et elu kohustab inimest tööle, et igauks peab püüdma ikka suuremale täiusele ja pühendamale oma elu kaasinimeste hääks.

Selle sooja, kooskõlalise kodu kaitse ja varju all puhkesid muusikalised kalduvused väikeses Feliks juba vara esile. Ta vanem õde Fanny oli samuti väga musikaalne, ja vanemad kandsid hoolt, et mõlemad saaksid hääd õpetust ja juhatust. Üheksa-aastaselt mängis väike Feliks esmakordselt kontserdis ja kaheteistaastaselt oli ta komponeerind juba mitu klaveritükki, triod ja kvartetti, koguni kolm väikest ooperitki. Neid ta kompositsioone esitati siis ta kodus. Igal pühapäeval kogunes vanemate juure väike orkester, kuhu kuulus mitu hääd viulikumstnikku, ja nad mängisid poisi helitöid, mida väike helilooja ise juhatas. Seistes taburetil oma noodipuldi ees vehkis väike meister kindlasti ja innukalt oma taktikepiga. Ta oli nii kiindund oma töösse, et seejuures midagi muud tähele ei pannud ja ei kuulnud isegi teiste kiiduvaldusi. Ebanõudlikkus oligi Feliksi iseloomu põhiheli, ja see ei hääbund

temas isegi siis, kui ta oli meheks saand.

Esimene suursündmus Feliks Mendelssohni elus oli ta käik suure luuletaja Goethe juure. Feliksi vana õpetaja Zelter, kes oli Goethe hää sõber, palus luba tuua ta juure oma parima ja armsaima õpilase, Feliks Mendelssohni. „Ta on hää ja ilus poiss, ande-

„mida helilooja ise juhatas...“

kas, rõõmsameelne ja sõnakuulelik“, lisas ta oma kirjas veel juure. Ja väike Feliks näitaski, et ta õpetaja ei olnud mitte liialdand. Goethe juure jõudnud, tahtis luuletaja kohe kuulda, mis poiss oskas, ja suur oli tema ja kõigi teiste juuresolijate hämmastus, kui poiss Zelteri ettemängitud lihtse lauluviisi pääst kordas ja andus siis unistustele, mängides selle laulukese mitmesugustes teisendites. Väikesed käed lendasid klahvidel edasitagasi, valitsetes valdavaid helivoolusid. Siis Zelter hüüdis poisile vaimustatult: „No, nüüd sa küll unistasid jälle haldjast ja lohemadudest, sa ju aiva hüppad üle kivide ja kändude.“ Ja Goethe haaris mõlema käega väikese poisi päa ja lausus: „Nii vähega sa küll ei pääse, sa pead enne veel mitu proovi läbi tegema.“ Ja Feliks pidi mängima talle ühe tüki teise järele.

Kuid Goethe tahtis poisi panna veel kangemale proovile. Ta tõi esile käsitsi

kirjutatud noote ja laskis ühe lehe poisi ette. „See on Mozarti käsikiri,“ sõnas ta, osutades peenesti ja selgesti kirjutatud noodilehte, ja kui poiss seda kuulis, hakkasid ta silmad särama ja ta suudles noote. Siis mängis ta ühe tüki otse lehelt, nagu oleks see talle olnud vana tuttav.

„Ei see ole kuigi suur kunst,“ kõnles Goethe, kui teised imestasid poisi osavust. „Neid noote oskab igaüks lugeda. Aga siin on miski, millest sa mitte jagu ei saa.“

Ja seda öeldes Goethe asetas teise noodilehe klaverile, mis paistis tõepoolest õige kummaline. Vaevalt võis aru saada, kas olid siin noodid või ainult tindiplekid.

Feliks naeris seda nähes. „Kes siis niiviisi kirjutab, sellest ei saa ju keegi aru.“

„See on Beethoveni käsikiri,“ hüüatas Zelter. „Ta kirjutab noote nagu oleks tal luud käes ja häigaks siis kuuekätsega üle märja tindi.“

Feliks silmitses suure austusega imelikku käsikirja ja katsus siis selle koleda segadiku üle selgust saada. Ja see õnnestuski tal juba paari katse järele ja ta mängis selle ilma komistamata oma kuulajaile.

Selle kahe nädala kestes, mil Feliks oma õpetajaga Goethet külastas, tahtis luuletaja igapäev kuulda ta mängu. Ise avas ta talle flüügelil ja istus ta kõrvale kuulama. Ja kui poiss oli lõpetand, suudles ta teda.

Aasta hiljemini — Feliks oli siis üksteist aastat vana, kutsus Goethe ta jälle enda juure, ja seekord sõitis ta sinna oma vanemate ja õe Fanny seltsis. „Sinu äraolekul on mu flüügel olnud tumm,“ ütles Goethe ta sisse astudes, „ärata sina jälle ellu need tiivulised vaimud, kes nii kaua on uinund.“ Ja kui Felix oli mängind talle hulga aega, puhkes ta kõnelema: „Sina oled mu Taavet; kui haigeks või kurvaks jään, siis sa peletad mu halvad unenäod oma mänguga; ent ma ei viska sind oma odaga, nagu Saul.“

Viieteistaastaselt oli Feliks koosseinerind juba oma neljanda ooperi, ja see esitati ta oma kodus rohkearvuli-

sele kuulajaskonnale, kes sellest oli väga vaimustatud. Kuid siiski noore helilooja isa kahtles veel, kas ta peaks laskma oma poja anduda täiesti muusikale. Ja ta sõitis temaga ühes Pariisi, et poja vaimuannete üle selleaegse kuulsama muusikamehe Cherubiniga nõu pidada. See meister oli tuntud oma haruldase ranguse¹⁾ poolest, kuid kuuldes Mendelssohni mängivat oma helitöid, ta ei jõudnud teda küllalt kiita, ja isagi oli nüüd rahustatud.

Noor Feliks võis anduda nüüd täie südamega muusikaõpinguile, ja ta edenes otse hämmastava kiirusega. Ta esimene suurem teos oli avamäng näidendile „Suveöö unelm“.

Kuid ta töö ei piirdund ainult koosseinerimise ja oma helitööde esitamisega, vaid ta oli asutand ka väikese koori, mis eestkätt kandis ette vanu, haruldasi helitöid. Mitme vana meistri teosed olid langend hoopis unustusse, nagu näit. Sebastian Bachi helitööd, kes 16-ndal sajandil oli viind kirikumuusika selle kõrgeimale õitsengule. Ta helitöid peeti nii raskeiks, et isegi need muusikamehed, kes andsid talle täie tunnustuse, ei julgend asuda nende esitamisele. Kuid noor Mendelssohn otsustas ühes oma sõbraga katse teha. Nad valisid ühe Bachi suurimaist helitöid, Mattheus-passioni, mille ettekandmiseks oli vaja kaks orkestrit ja kaks koori. Suure kindluse ja rahuga juhatas kahekümneaastane nooruk seda hiiglatööd, ja menu oli täielik. Publiku vaimustusel ei olnud piiri; kuid Mendelssohn ei olnud neile hankind mitte ükski hetkelist naudingut, vaid sel töö oli mõju kogu muusika-maailmas, sest tema teenuseks loetakse see, et Bachi teosed, mis olid uinund sada aastat unustuse und, äratati nüüd uuesti hinge.

Pärast seda esitust, mis Mendelssohnile tõi nii palju au, läks ta Londoni, kus ta sai sama suure menu osaliseks. Kõik imetlesid ta kunsti, kuid ühes sellega ta võiks kõigi südamed oma lihtse, südamliku olekuga. Ta alati oli valmis teisi aitama nõu ja teo-

¹⁾ valjus, karmus.

ga ja ta arvustas lembelt ¹⁾ teiste tööd. Kuid nõudmistes enda vastu ta kunagi ei võind olla küllalt range.

Mendelssohn oli hellasti kiindunud oma kodusse ja õestesse, ja tihti, kui ta võõral maal sai osaks lahkust ja sõbralikkust, hüüdis ta: „Oh, kui nüüd ema oleks nägemas, kui hästi siin minu vastu ollakse.“ Või kui ta mängu kiideti, lausub ta seepäele: „Peaksite te kuulma, kuidas mu õde Fanny mängib!“

Suur oli ta kurbus, kui ta just õhtul enne kodusõitu Londonis oma põlve nii raskesti vigastas, et mitu kuud voodis pidi lamama, kaugel armsaist omakseist. Kuid isegi haigevoodil oli ta agarasti töös. Siin komponeeris ta viisi oma vanemate hõbepulmadeks, mis ta koju jõudmisel koduringkonnas ette kanti.

Mendelssohni kogu elu oli hoolas töö ja toimetamine. Palju ilusaid helitöid on ta jätnud järelemaailmale, eriti

¹⁾ õrnasti, lahkesti.

ta laulud on veelgi suures lugupidamises. Pikka eluiga ei olnud talle siiski antud. Ta tervis oli alati olnud väga nõrk, ja ta kehalist jõudu vähendasid veel kaks kurba juhtumist, mis tabasid teda äkkiarvamata. Ta isa, kes ikka oli olnud ta parim sõber ja kelle nõu ta oli harjund kuulda võtma vähimaiski asjus, suri ootamatult. Ja mõni aasta hiljemini kaotas ta surma läbi ka oma armsa õe, Fanny. Pool aastat hiljemini, Mendelssohni olles 38 aastat vana, langes ta äkki meelemärkusetult maha ja suri kahe tunni jooksul. Noor naine ja kolm väikest last jäid oma armast isa leinama.

Feliks Mendelssohn oli helge ja kooskõlaline loomus. Kõikjal elus nägi ta vaid ilusat ja hääd, ja kus ta kõndis, sääl levitas ta enda ümber õnne ja rõõmu. Kuid mitte üksi seda. Kindlus oli põhitooniks ta töös ja elus, ja just kindluse ja tarmuga mõjus ta oma ümbruse pääle enam kui paljud teised. Seepärast mälestus temast nii kunstnikuna kui inimesena püsib kaugete aegadeini.

Teaduse ohver.

Thuillier oli ladinakooli õpilane ja töötas ühtlasi Pasteuri laboratooriumis. Sääl süttis temas vaimustus teaduse ja inimarmastuse vastu, mis õpetaja oskas oma õpilastes äratada, ja ta palus härdalt, et ta Egiptuses võiks uurida koolerat. Ta tahtis sääl katsuda sellele haigusele seletust saada, et oleks võimalik parandusvahendeid leida.

Kaks kuud töötas ta surnute ja surevate katkuhaigete hulgas, töötades haigustlevitavate aarude keskel, ja ühel päeval sai ta ise haiguse ja suri.

Ta seltsilised tahtsid liita ta mälestuse ühe teise kaasõppija omaga, kes kangelaslikult ohverdas oma hinge 1870. a. sõjas. Ladinakooli esiaulas on sissekäigu kummalgi poolel marmortahvel.

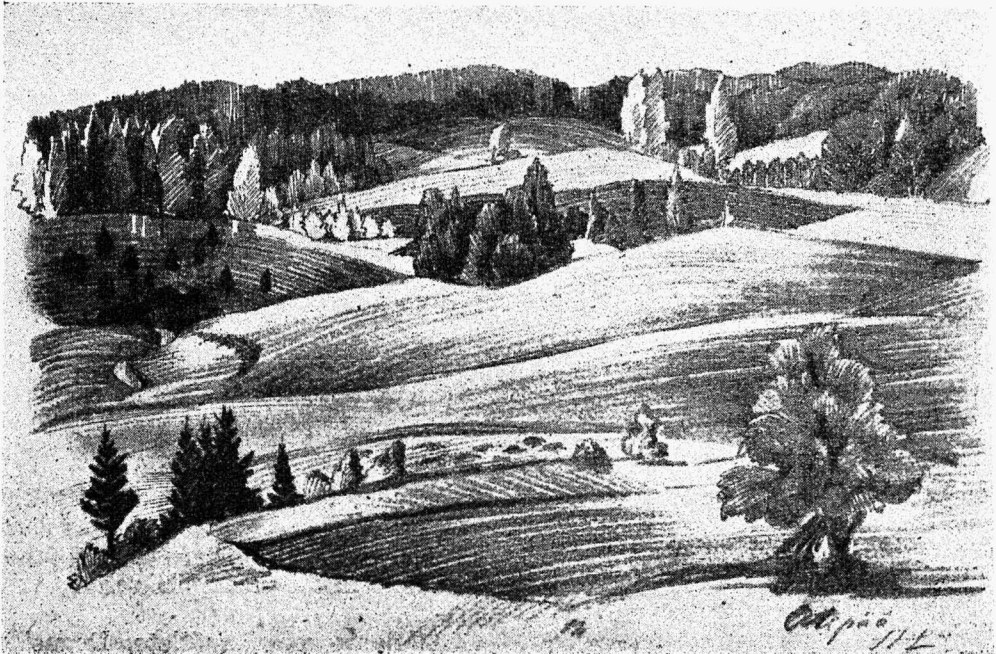
Ühele on kirjutatud:

Georges Lemoine.
Surnud isamaa eest.

Ja teisele:

Louis Thuillier.
Surnud teaduse eest.

Mööda kodumaad.

Hugo Lepik

Otepää maastik

Hugo Lepik

Haanja Munamägi

Anekoote kunstnikest.

Menzel (Saksa kunstnik 1815—1905) ei võind kannatada, et ta väikest kasvu ja inetumat välimust naerdi.

Ühel päeval istus ta oma alalises veinikeldris ja jõi veini. Kõrvallauda tuli seltskond — daam kahe härraga. Menzel vaatas sinna poole ja nägi, et daam midagi sosistas kaaslasile, mille pääle need pilkavalt naerdes vaatlesid Menzeli.

Menzel ei ütelnud midagi, võttis taskust joonistusraamatu ja hakkas hoolega skitseerima, vahtides teravasti daami. Sel hakkas piinlik ja ta andis viihaste pilkudega ja muude märkidega tunda, et see joonistamine on talle äärmiselt vastumeelt. Menzel aga ei teindest väljagi, vaid joonistas edesi.

Viimaks astus üks daami kaaslasist Menzeli juure ja ütles jämedalt: „Mu härra, daam keelab teile ära ta portree joonistamise.“

„Noo?“ hüüdis imestades Menzel, „on see siis daami portree?“ ja hoidis härrale oma joonistuse silmade ees. See pomises mingi vabanduse ja kadus ühes oma seltskonnaga Menzeli võidurõõmsate pilkude saatel.

Menzel oli oma skitsiraamatusse joonistand paksu ja rasvase hane.

Degas' (prantsuse kunstnik 19. sajandi lõpult) töötoa seinad olid piltidest täiesti lagedad. Kui üks külastaja avaldas selle üle imestust, et kunstnikul pole ühtki oma pilti seinal, vastas see:

„Mis te ometi mõtlete, Degas' pilt maksab nüüdsel ajal pool miljonit, säärast toredust ei või ma ju endale ometi lubada!“

Anders Zorn (rootsi kunstnik * 1860) reisis Ameerikas. Chicagos tuli ta juure üks rikas seakaupmees ja tahtis saada oma vanaisa portree, kes juba ammu oli surnud. Kunstnik pidi maalima pildi viletsa fotograafia järgi.

Kui Zorn andis pildi ära, ei rahuldand see tellijat kuidagi viisi, leiti, et pilt ei olevat küllalt sarnane.

„Mis te ometi tahate,“ kärgatas viihane Zorn, „kahekümne aasta pärast ei tea keegi, kuidas nägi välja härra see või see, — teil on aga ehtne Zorni pilt.“

Rüütel

Kohtunik

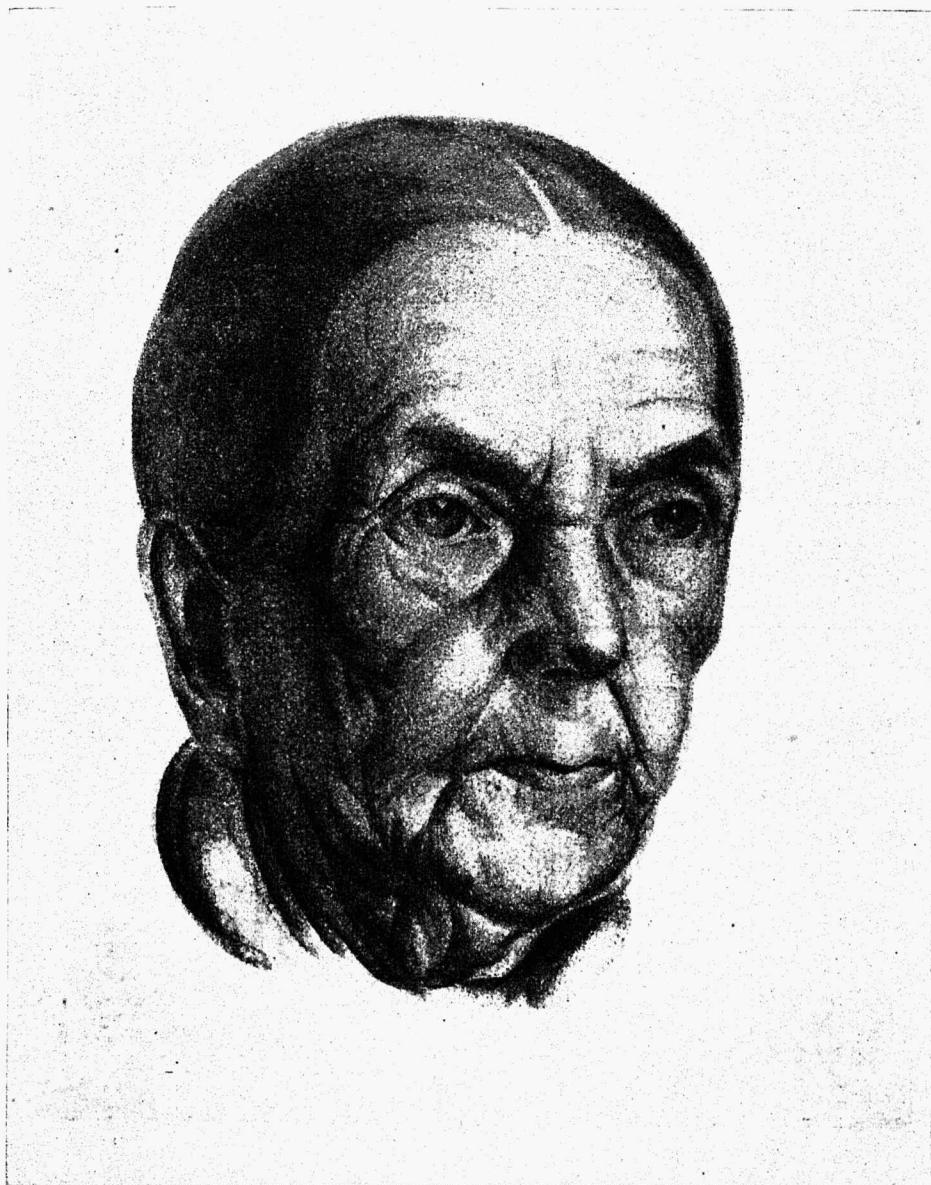
Kaupmees

Rauk

Hans Holbein.

Siin neli pilti saksa kunstniku Hans Holbeini (1497—1543) „Surmatantsu“ piltide seeriast. Surma oli juba enne teda kujutand terve hulk kunstnikke puulõikeis ja pildis. Üks säärane tähelepanev surmatantsu pilt on Tallinna Niguliste kirikus. Holbein oma „Surmatantsus“ on nende eeltööde põhjal annud lõpliku kokkuvõtte inimliku elu kaduvusest. Siin näeme teda rüütli läbistavat odaga, seisvat altkäemaksu võtva kohtuniku selja taga, peatavat rändkaupmeest ta kauplemiskäigul ja saatvat rauka kandlemänguga.

August Kilgas

Vanaema

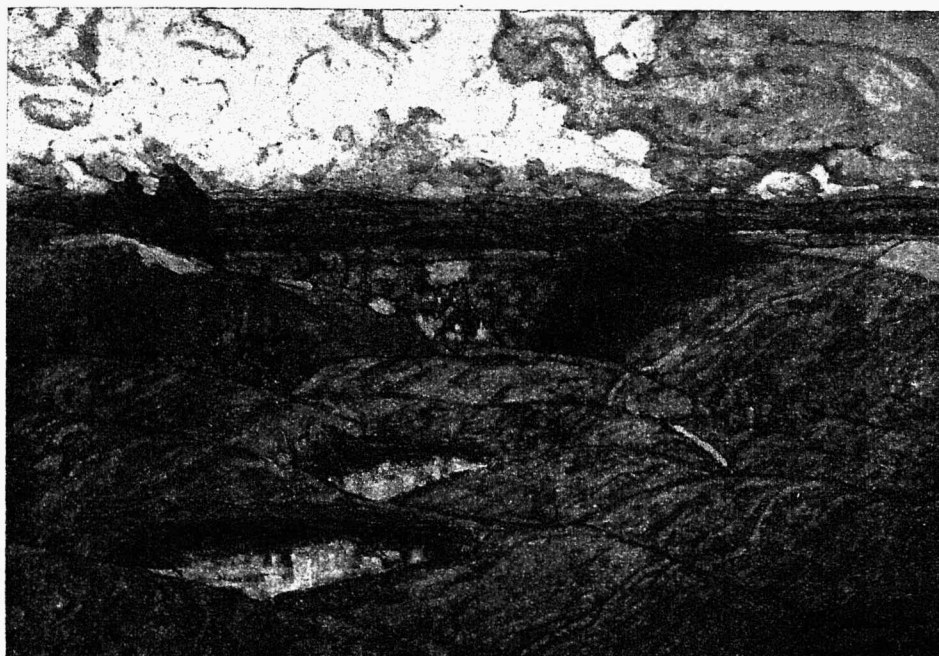
Igavene edu.

Anatole France.

Mu isa istus oma kirjutuslaua ees tugi-
toolil ja oli hetke aega silmitsend väikest
luud, mis ühest otsast oli terav ja teisest ko-
narlik. Seda sõrmitsedes töötasid ta mõtted
püsivalt selle kallal.

Mu ema seisis kumaras ta tooli seljatoe
vastas, ja isa ütles talle:

„Siin näed sellase inimese hamba, kes
elas muiste mammutite ajal jääajastul, tüh-
jas koledas koopas, mille pääle nüüd on kas-
vand metsviinapuid ja levkoisid ja mille
kõrval juba mitu aastat on olnud see ilus
valge maja, kus kaks kuud suvel asusime sel
aastal, kui abiellusime.“

Konrad Mägi

Lõuna-Eesti maastik

„Ema laskis pää isa õlale.

Ta jätkas:

„Koopainimene tundis vaid nälga ja hirmu. Ta tuletas looma meele. Ta otsaesine oli madal. Ta silmanurga lihaksed moodustasid kokku tõmbudes inetuid kortse. Ta lõuapärad olid tugevad, ja ta hambad ulatusid suust välja. Vaata, kui pikk ja terav see on.“

Niisugune see oli. Kuid vähehaaval, kestvate ja imestusväärt pingutuste tõttu said inimesed õnnelikumaks ja selle kaudu ka vähem julmaks. Nende hääled muutus. Mõtlemine arendas ajusid ja otsaesine läks kõrgemaks. Hambad, mida ei tarvitatud enam toore liha järeamiseks, kasvasid nõrgemais lõuapärades lühemad. Inimpalged läksid kaunimaks, ja naeratus sündis naise huulil.

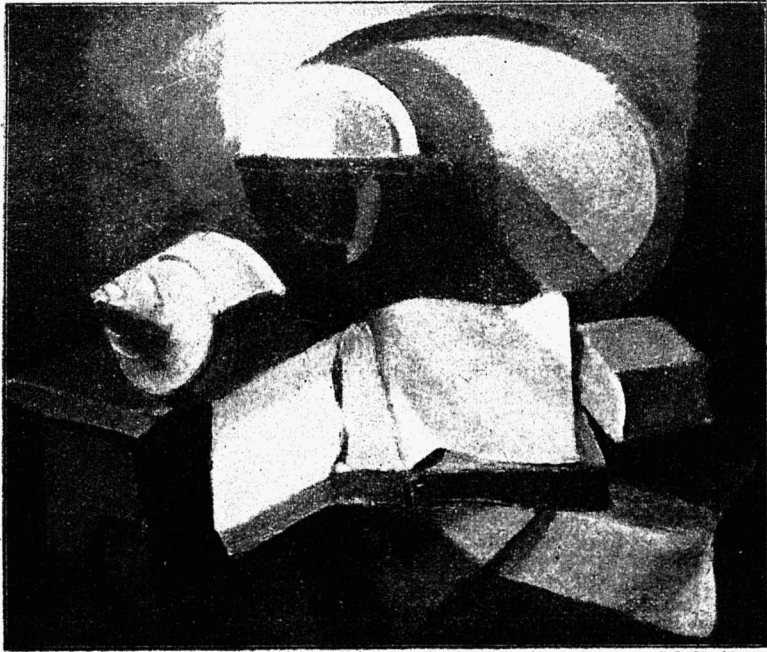
Siin suudles mu isa ema põske, ja ema naeratas talle. Siis isa tõstis pikkamisi koopainimese hamba üles pää kohale ja ütles valju häälega:

„Sina vana mees, kes oled omand kord selle kareda algaegse tööriista, mõteldes sinu pääle värisevad mu hinge sügavamad keeled. Austan ja armastan sind, mu kange esiisa. Võta vastu oma uurimatusse minevikku, kus puhkad, mu tänulik austus, sest tean, kui suur tänuvõlglane sulle olen. Tean, millisest vile-

susest on hoidnud mind su pingutused. Sa ei mõtelnud tuleviku pääle, see on tõsi. Ainult nõrk mõistuse valgus kumas su pimedas hinges. Sa ei võind mõtelda millegi muu kui enda elatamise ja varjamise pääle. Olid siiski inimene. Hämarasti aimatud aade tõmbas sind selle poole, mis on inimestele hää ja kaunis. Sa elasid viletsuses, kui sa ei eland asjata, ja selle elu, mille võtsid vastu nii hirmutavana, jätsid oma lastele vähem hirmutavana. Nad töötasid omakorda, et teha see paremaks. Nad kõik on arendand oskusi; üks leidis kõvasi, teine ratta. Kõik nad on annud oma parima. Ja kõigi nende ajude jätkatud pingutused on aegade jooksul korda saatnud imesid, mis nüüd meie elu teevad armsaks ja mugavaks. Igakord, kui nad välja mõtlevad mingi oskuse või arendavad tööstust, andsid nad just nende abil virgutust vaimlisile iluväärtusile ja töid hüvesid.“

Nüüd isa pani eelajaloolise hamba oma sahtlisse ja suudles ema ning jätkas siis:

„Meie töö ei ole veel lõpul. Me ei oleks nii õilsad kui koopainimesed, kui me omakorda ei töötaks selle hääks, et teha elu oma lastele turvalisemaks ja paremaks kui meil endil on. Siin on kaks saladust: armastada ja hankida teadmisi. Teaduse ja armastuse varal ehitatakse maailma.“

Kuno Veeber

Laud

Loodusesõbra nurk.

Tähistaevas jõulukuus.

Kinnistähtedest vt. „Noorusmaa“ nr. 19.

Jupiter valitseb õhtutaevas Ehatähe asetäitjana. Päikese loojangu järele särab ta lõunas. Veenus ja Saturn seisavad päikese ligidal ja ei ole vaadeldavad.

Jõulukuus korduvad varjutused, nagu jaanikuulgi: 8. jõulukuu päeval täielik kuuvarjutus ja 24. osaline päikese varjutus, mis aga meil ega Euroopas üldse nähtavad ei ole.

Pool aastat tagasi, jaanikuus seisid ka noor- ja täiskuu n. n. sõlme ligidal (sõlm on kuu tee löikumise punkt maakera tee tasapinnaga) ja siis olid varjutused — 15. kuupäeval kuuvarjutus ja 29. päikesevarjutus. Viimast vaatlesime osalise varjutusena ka Eestis.

22. jõulukuu päeval kell 10.18 min. õhtul jõuab päike omal teel — ekliptikal madalaimasse punkti meie vaatepiiri suhtes: see ongi talve algus, pööripäev.

1. Miks küpsetatud õuntel soojalt tugevam hapu maitse kui külmalt? Et keedistel, küpsetatud õuntel, veinil jne. soojalt hoopis tugevamalt tunda haput maitset, kui külmalt, on igale ühele tuttav tõsiasi. Ometi ei ole kuigi palju neid, kes võiksid seda imelikku tähelepanekut seletada, sest see polegi nii väga lihtne nähtus.

Happed (õuna-, sidruni-, äädikahape j. t.) lahustuvad vees ja selle juures osaliselt lagunevad n. n. ioonideks. See tähendab, et happe osake (molekul) jaguneb kaheks: üks on positiivse elektrilaenguga vesiniku ioon (vesinik ongi hapetes iseloomustav „hapu“ element, mitte hapnik!) ja teine negatiivne ioon happejäägist, s. o. teistest aatomitest, mis happe molekulis sisalduvad. Üldnimetatud hapetes (orgaanilised happed) koosneb see jääk õige mitme aatomi ühendusest (süsinik, hapnik, vesinik). Vesiniku ioonid ongi hapu maitse tekitajad. Keemikud võivad kinnitada, et soojas lahuses annab hape rohkem „hapusid“ ioone, kui külmas lahuses, mille tõttu ongi happel soojalt suurim mõju meie maitseaparaadisse.

Õunas, keedises jne. on ka suhkrut, mis küll soojas vees rohkem lahustub, kuid ei anna „magusaid“ ioone sugugi rohkem ja mõjub kogu oma molekulidega ühtviisi nii külmalt kui soojalt, kuna happe mõju soojalt kasvab.

2. Kui kõrgele on kuulda hääli maapäält? Kõrgete mägede tippudel valitseb vaikus. Seda kinnitavad looduseuurijad, kes on tõusnud mitme tuhande meetri kõrgusele ulatuvatele mägedele. Õhu hõrenemise tõttu ei tõuse sinna hääli orgudest ja eluoluvuste puudusel ei teki sääli ka teisi hääli, mis vahetpidamata rikuivad rahu elurikastes kohtades.

Katsed õhulaevadega (mitte lennukitega, miks?) on näidand, et hääled maapinnalt tõesti ei ulatu väga kõrgele. Parimate tingimustes (vaikne õhk, tõusvad õhuvoolud) on inimese häält kuulda kuni 500 m. kõrguseni. Puhkpillide orkestri mängu kuuldu veel 1400 m., kirikukella helinat 1500 m. kõrgusel. Kahuri pauk vapustab õhku kuni 1800 m. Imelikul viisil tungib kõige kõrgemale raudtee müra: 2500 m. kõrgusel võib kuulda rongi müra ja veduri vile tungib isegi 3050 m. kõrguseni. Need arvud muutuvad ilmastikuga, ja harilikult on nad tunduvalt vähemad.

Katseid.

1. Täidame õllepudeli ääreni kaevuveega ja jätame ta seisma külma kätte (mitte vähem kui —5° R.). Mis sünnib? Miks?

2. 50—60 cm. pikkuse joonlaua (soovitav õhukene) paneme laua pääle nii, et ots ulatuks üle ääre 10—15 cm. Joonlaua laual oleva csa katame harilikult pakkimispaaberiga (paaber võimalikult ligemale laua pinnale). Nüüd võtame jämeda kepi ja lööme temaga joonlaua otsa täie hooga, järsku. Mis juhtub? Miks nii?

Ülesandeid.

1. Kalendrist võime leida, et päike jõudis pööripunkti (talvealgus) 1925. a. 22. dets. kell

11 homm., 1926. a. — 22. dets. kell 4½ p. l. ja 1927. a. kell 10 õhtul. Millal peab olema talvealgus 1928. a.? Millest tuleb sarnane „hiline mine“ (ka teiste aasta-aegade alguses)?

2. Leida samuti kalendrist, mitu tundi ja minutit kestab päev enne- ja pärastlõunat 1. dets., 1. jaan. ja 1. veebruaril. Mispärast ei ole mõlemad poolpäevad ühepikkused? Miks muutub see vahe?

3. Millal on kõige lühem pärastlõuna aeg? Ennelõuna aeg? Miks mitte ühel ja samal kõige lühemal päeval?

Küsimusi.

1. Missuguseid talviseid külalisi tuleb meie aedadesse ja metsadesse? Kust nad tulevad?

2. On tähelepandav, et puuoksad kõva külraga allapoole vajuvad. Millest see tuleb?

3. Miks on talvel harilikult selge ilmaga kõva külm?

4. Millega seletada, et taskutuleriist annab väga kergesti sädemeid?

Nende katsete, ülesannete ja küsimuste lahendajate vahel loositakse auhinaks liikuv tähekaart (väga hää tähtede vaatluse abinõu). Lahenduste saatmise tähtaeg — jõulukuu 15. päev.

Küsi veel midagi.

II.

1. Mis on klusiilid?
2. Mis metall on kallim kullast?
3. Mis metall on kallim plaatinast?
4. Mis on tšervonets?
5. Kes ütles: „Riik, see olen mina“?
6. Mis on Bulgaaria pealinn?
7. Mis tähendab S. O. S.?
8. Mis on impressionism?
9. Mis on praeguse paavsti nimi?
10. Kes on Baden-Powell?
11. Millal ilmus Eesti keeles „Uus Testament“?
12. Mis kääne on instruktiiv?
13. Kes lõi Esperanto?
14. Kes on maalind Mona Lisa pildi?
15. Mis vahe on veevaimu ja näki vahel?
16. Kelle maalitud on altari pilt Kaarli kirikus?
17. Kes on riigikogu esimees?
18. Kes oli Aristoteles?
19. Mis on lehmala eespool, kõrvad või sarved?
20. Kui kuusirbi teravad otsad on vasakule poole, kas kuu siis kasvab või kahaneb?
21. Kes on ajakirja „Loomingu“ toimetaja?
22. Mis rahaüksus on Rootsis?
23. Kes on Saksa president?
24. Mis vahe on lõhmuse ja pärna vahel?
25. Millal avati „Estoonia“ teatrihoone?
26. Kuidas on asetatav kääne sõnast susi?
27. Mis rahvusest oli Cervantes?
28. Mis on kõrgeim mägi Euroopas?
29. Kes oli Edgar Allan Poe?
30. Kes kirjutab Mait Metsanurga varjunime all?
31. Kelle laul on „Minge üles mägede“?
32. Kes oli Kullervo?
33. Kes oli James Watt?
34. Kus asuvad vadjalased?

35. Mis on foneetika?
36. Kes asutas Võru linna?
37. Kui kõrge on suur Munamägi?
38. Mis on eboniit?
39. Millest tehakse seep?
40. Kes on „Kuldrannakese“ autor?
41. Kes oli Rudolf Tobias?
42. Missugune on Andreeze rist?
43. Mitu jüngrit oli Jeesusel?
44. Mis on seismograaf?
45. Kumb on suurem, päike või kuu?
46. Kus maakonnas on Tõrva linn?
47. Mitu linna on Järvamaal?
48. Mis on Norra päälinn?
49. Kui kõrge on Oleviste torn?
50. Mitu päeva on aastas?

Vastuseid esimesele küsimussarjale.

1. G. Eiffel 1889, 2. Kalliskivi, 3. Heinrich IV, 4. J. W. Jannseni, 5. Tartumaal, 6. Washington, 7. J. S. Bach,

8. Aafrikas, 9. Ameerikl. Carr, 10. Kaugus, ketas, oda, 1500 ja 200 meetrit, 11. Canberra, 12. Dresdenis, 13. G. Suitsu laulust, 14. Itaalia kirjanik, 15. Punane vasakul, roheline paremal, 16. 1×197, 17. 30 cm., 18. Masaryk, 19. Victoria, 20. 191, 21. Sini-kollane-punane, värvid püsti, 23. Leedus, 24. Haapsalu, 25. Kalamari, 26. Põlvas põlegi raudteed, 27. 1892, 28. A. Piip, 29. 1857, 30. Püreneides, 31. J. W. Jannseni, 32. Eesti esimesi luuletajaid, 33. Riia, 34. Ühisriikidele, 35. Rheini ääres, 36. Rohelise, 37. Rafael, 38. 1492, 39. E. Brunberg, 40. Toompäale viiv tänav, 41. Nõnda lõpeb maailma hiilgus, 42. H. Koppel, 43. Saksa komponist, 44. dr. Hurda rahvalaulude kogu, 45. Äksi, 46. Muistne Kreeka pääjumal, 47. Veltveebel, 48. Amsterdamis, 49. J. Kunder, 50. Pürrose hüüdest pärast lahingut: Veel üks säärane võit ja ma olen otsas.

Spordi ringvaade.

Novembri sportliseks tulipunktiks oli meie maadlejate esinemine Budapestis peetud Euroopa esivõistlustel. Neist võttis oma paremate meestega osa 14 rahvust. Koos olid kõik mandri paremad pääle soomlaste, kes omale ei lasknud meeldida praegusi rahvusvahelisi määrusi. Iga rahvus võis igasse kehakaalu saata vaid ühe mehe, mis aga soomlaste võidulootustele oli kahandava mõjuga. Soome maadlusklassil on rohkelt reserve, kelle väärtuse erinevus üksteisest piirdub vast ainult juuksekarvaga. Kartuses kaotada oma maailma esimese maadlusrahvuse tiitlit, loobus Soome mõningase kõrkusega osavõtust.

Meie maadlusmeeskonnale asetatud lootused täitusid väga täiel määral. Saa-

vutatud edu tõttu võidi koguni nentida Eesti maadluse uut hiilgeaega. H. Tammer kirjutas sel puhul E. Spordilehes: Näib nii kui läheneksid Eesti maadlus-sportile jälle Lurichi aegsed hiilgepäevad, mil Eesti maadlejate salapärasele võtetele ja jõule maadlusmatil ei suutnud vastu panna ükski surelik. Triumf järgnes triumfile, nii et eestlaste võite enam mingiks harulduseks, vaid täiesti endastmõistetavaks ja igapäevaseks nähtuseks hakati pidama. Tekkind ükskõiksus maadluse vastu aga maksis ennast siis kibedasti kätte ja Eesti maadlus langes suurel määral, mitmed rühkisid Eestist mööda.

Uueks tõusuks kulus suuri pingutusi ja hääd materjaali valikut. Juba mõnd aastat võime nüüd jälle tähele panna

järjekindlat tõusu. Pariisi olümpiamängudel tuli Eesti Soome ja Rootsi järel kolmandaks ning sellist järjekorda hakatigi tugevuse määramisel pidama loomulikuks. Nüüd on Rootsi meie poolt jäetud selja taha, kuna omakorda mööda on rühkind Ungari.

Viimast nähtust tuleb küll kanda seekordsete tingimuste arvele. Ka fairness ei ole absoluutne ja neutraalsel pinnal oleks Eesti Ungarist kõige usutavamalt jõudnud ette. Ungari meeskond Budapestis oli kuueliikmeline, kellest auhinnale tuli 5 meest. Eesti osavõtjaid oli 5 ja nad tulid kõik auhinnale. Rahvuste järgi oli võidupunkte Ungaril ja Eestil mõlemal võrdsest 9, kuid Ungaril kaks esimest võitu Eesti ühe vastu, mille tõttu rahvuste auhind läks üle noatera Ungarile. Kolmandana platseeris Rootsi. Eestlastest tuli euroopameistriks juba teistkordselt V. Väli sulgkaalus, teise auhinna võitsid E. Pütsep kärbeskaalus ja A. Kusnets keskkaalus. Märkimata ei saa jätta, et Pütsepal tuli kannatada inimliku ülekohtu all, mis itaallase Gozzi tõi olümpiameistri Pütsepa võitjaks. Kolmanda auhinna võitsid O. Käpp kergetkaalus ja R. Loo poolraskekaalus.

Liigne ei ole kinnitus, et Eesti on suurmaadlejate maa ja võib omandada uuesti maailma esimese maadlusrahvuse järje. Teel koju võistlesid meie maadlejad Prahast tšehhidega. Sellel võistlusel ilmutas Eesti oma suurt paremust Tšehhoslovakkia vastu. Pääle selle maavõistluse peeti veel linnavõistlus Tallinn-Pilsen, kus viimase meeskonnal tuli kapituleerida vähemagi võimaluseta midagi vastu lausuda.

New-Yorgis asuv American Estonian Athletic Club pidas esimesed eestlastevahelised kergejõustiku esivõistlused. Teistel Ameerika arvukatel „vähemusrahvustel“ on ammu oma liikmerohked ja saavutusrikkad organisatsioonid tööl. Eestlaste füüsiline materjaal ei ole teadagi halvem Ameerika soomlastest või rootslastest, kuid endiste kaasmaalaste edu puudus on enam seisnud vast nõrgas organiseerimises. Tulevik on ka sääal pääle esimeste sammude astumist sisaldav lootusi edule.

Helsingis peeti suureulatuslikke pok-

sivõistlusi, millest pääle soomlaste osa võttis taanlasi ja kolm eestlast. Eesti esitajad V. Palm ja A. Kukk suutsid endid vahvalt läbi lüüa ja jätta palju parema mulje kui näiteks taanlased. V. Palm võitis kergekeskkaalus soomlase Stjärnstedti ja taanlase Holmi, millega võitis esimese auhinna. Palmi matši soomlase Stjärnstedtiga hindavad Soome lehed võistluste tusedamaks. Raskekaalus võitis Artur Kukk hõlpsalt soomlase Järvisse ja Johansonit, millega tuli samuti kui Palm esimesele auhinnale.

Jooksvate sündmuste kõrval tehakse kokkuvõtteid möödunud suvihooajast. Praegu seisame jalgpalli hooaja ahervartel ja võime ütelda, et hooaeg oli küllalt elav ja võimaldab haigutamise vast alles nüüd, mil lõdvenend liikumise pingevus. Kevadel stardist lahtiminekul paistis, et hooaeg toob järjest hääd hääle otsa. Tundus, nagu oleks hankind abonemendi edule. Hooajal pidasime viis maavõistlust. Need on meie pallipublikule suursündmused par excellence, mis pingutavad igaiht, kel on pisutki pallinärvi. Hooaja alul pühitsesime staadionil oma esimese võidu, mis ei oinud ükski meie suurim võit Läti üle, vaid ka suurim võit, mida rahvas valgesärkidelt oma kodumaal näind. Pääle rahvusmeeskonna hääd esinemist nelipühil Helsingi pallinädalal läks asi Läti vastu kõlarikkas crescendos ja sääalt edesi sempre fortissimo.

Läti järele tuli retk Rootsi. Norrköpingi maavõistluse teise poolaja partii oli rahvusmeeskonna kõige tugevam tänavuste maavõistluste omadest. Tasa virguva sisemise värinaga võib Norrköpingi matši kohta kinnitada, et pääle selle kui esimesel poolajal marulise mängu juures Rootsi juhtis 2 : 0 ja teisel poolajal Eesti jõudis jääda tempo juure ja saavutas vastuvärava, oli tulemata jäänud viik vaid õnne küsimus.

Klubi meeskondade nõrk konditsioon puhus Soome-Eesti ees jälle rohkelt tuult pessimistide lõõtsadesse. Kriitikute hinnang kiuste sellele pessimismile oli: Eesti on favoriit, kuid Soome võib hõlpsalt üllatada. Selle prognoosi õiguslikkus tõendus Eesti paremuse suhtes etteheitelt. Kolmest võidust ja ühest vil-

gist, mida Eesti Soome vastu viie aastaga saavutand, ei ole ükski varem olnud nii võiduselge kui tänavune. Oma maneerilt oli see võit first class.

Võidule Soome üle järgnes meik Kaunasesse, millel eelkõige ei puudund liigutuse nobless. Kaunasesse saadeti mingi B ja A garnituuri mikstuur, mida võime rahulikult nimetada oma C meeskonnaks. Palju aastaid oleme kirjund ja saajatand kogu südame sapiga, kuidas teistel rohkelt on vedand ja meie need vaesed ja kaastundmust nuruvad „moraalsed võitjad“ oleme. Nüüd, kus me ise oleme saand pisut jalgu alla ajada, võisime veenduda, et mitte ükski julge pääle hakkamine ei ole pool võitu, vaid ka parema päralt on õnn. Neli aastat ei olnud meie rahvusmeeskond enam näind sarnast võitu kui tänavune 5 : 0 Leedu üle. See oli 1923. a. suurvõidu hõlbus kordamine, mille juures leedulasi hävitas enam meie julgus ja kuulsus kui tegelik füüsiline võime.

Meie maavõistluste seitse varemata aastat ei ole näind sarnast hiilgavat saavutuste rida, kui see oli tänavuse nelja maavõistlusega. See on Eesti meeskonna ainulaadne saavutus — võita ühel hooajal kõik kolm naabrit: Soome, Läti ja Leedu. Oli üle trumbatud kõik senine ja oli parim aeg jääda nautima nende võitude talvekindlust. Siis tuli see üldinimlikkus. Väga vähe on neid üksikuid, kes tunnevad piiri võime ja õnne määrale ja oskavad tagasi tõmbuda saavutuste kulminatsioonil. Suur enamus katsetab õnne edesi õnnetuseni, sarnasena meie palliliidule.

Nii see siis jõudis — uskumatu lüüasaamine Lätilt, millega kviteeriti meie kevadine võit kõige täpsemalt. Täna tuli ainult, et ei arvestatud protsente.

Vaatamata Läti saunale on meie tänavune maavõistluste bilants siiski aktiivne: kolm võitu kahe kaotusega, vä-

ravate vahekorraga 13 : 9. Maavõistluste tulemused on järgmised:

Eesti võitis Läti	4 : 1
Eesti kaotas Rootsile	1 : 3
Eesti võitis Soome	2 : 1
Eesti võitis Leedu	5 : 0
Eesti kaotas Lätile	1 : 4

Eesti parem „11“ hooajal, keda vabalt nimetame Balti meistriks ka praegu, on järgmiste nimedega: Tipner; Liivar — Einmann; Reinfeld — Piperai — Kaljot; Paal — Pihlak — Ellmann — Joll — Brenner.

Praegu valitseb hooaja lõpetamise järele rahu, kuid seda ei saa olla kauaks. Hooaja lõppugi kaasa arvates väärrib valgesärkide meeskond kindlalt saatmist uuele suurele tuleproovile, milleks on olümpiamängud Amsterdamis. Põhjälkusse edusse ei usu me, selleks oleme joobumuseski liig kained, kuid kindel on, et meeskonna esinemine olümpiamängudel valmistab kodumaa rahvas tavalikust suuremat ja enam hingestatud elamust kui ärajäämise abstinents.

Kokkuvõttes on Eesti hooaja jooksul jalgpallis tunduvalt edenend. Võttes varemata aastate saavutusi, paistab vahe nüüdsega võrreldes eriti silma. Oleme saavutand mõndki ja samuti kaotand mõndki, kuid mis olemas ja alal — see on edu. Eesti pallisaavutused on meie naaberriikidega võrreldes isegi väga tähelepanuväärsed, kuid et see oleks meie saavutuste haripunkt, on palju ütelda. Meil on usku ja võimeid suuremasse ja kui see ei jõua kätte tuleval hooajal, siis hiljemalt, kuid siis vahest seda kindlalt. Nüüd, hooaja ahervartel, kõlab tasane nocturno, et tuleval hooajal aset anda uuele crescendole. Ja nõnda hooajast hooaega, aastast aastasse da capo sine fine.

Toomas Kivi.

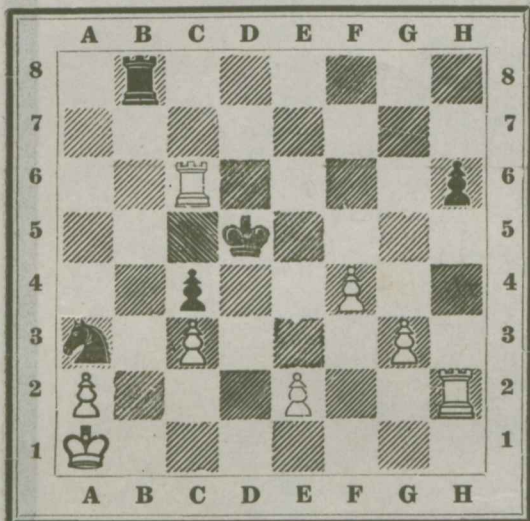
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Lõpumäng nr. 14.

Kokku säädnud K. Tramborg (Tallinnas).
„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K a1, V c6 ja h2, E a2, c3, e2, f4 ja g3.

Mustad: K d5, V b8, R a3, E c4 ja h6.

Valged algavad ja võidavad.

Lahenduse eest kaks punkti.

Lahendusi palutakse saata ainult järgmisel aadressil: Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6, A. Burmeister.

E. Karp'i ülesande nr. 24 lahendus.

1. V h2 — e2, - O f1 : e2,
2. L h1 — c1 annab matt.
1. (V h2 — e2), K c3 — c4,
2. V e2 — c2 annab matt.

Õigeid lahendusi saatsid:

Ülesandele nr. 24.

V. Mikenas ja An. Jakobson (Tallinnast), A. Karu, R. Keres ja P. Tõldsep (Tartust), Paul Maivel (Haapsalust), Arnold Alik (Tuhalaanest), Ants ja Gustav Vehtersteinid (Vändrast), Martin Villemson (Pärnust).

Kabe.

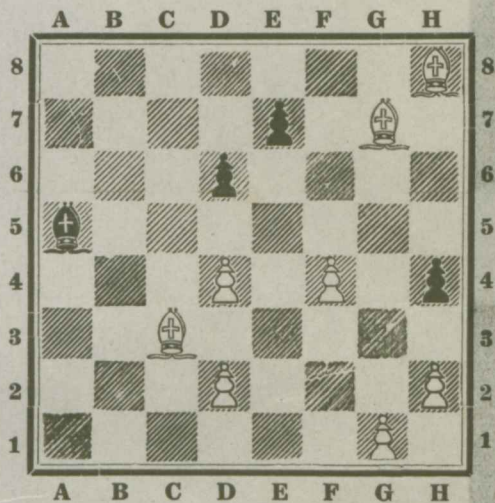
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 10.

Kokku säädnud Peeter Karp (Hagudis).

„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: K c3, g7 ja h8, L d2, d4, f4, g1 ja h2.

Mustad: K a5, L d6, e7 ja h4.

Valged algavad ja kinnistavad musta kabe ja kolm lihtkivi.

Lahenduse eest kaks punkti.

Lahendusi palutakse saata ainult järgmisel aadressil: Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6, A. Burmeister.

S. Scheermann'i lõppmängu nr. 16 lahendus.

1. K d6 — e7, f6 : h8,
2. K e7 — f6, K e5 : g7,
3. f2 — e3, f4 : d2,
4. h4 — g5, h6 : f4,
5. K f8 : h6 : c1 : a3 ja valged võidavad.

Õigeid lahendusi saatsid:

Lõppmängule nr. 16.

Evald Karp ja V. Mikenas (Tallinnast), P. Maivel (Haapsalust), V. Mudi (Kum nast), P. Tõldsep ja R. Keres (Tartust).

Palume neid lahendajaid, kes (E. Karp'i) kabe lõppmängu nr. 9 õigesti lahendasid, oma nime kabenurga toimetajale teada anda.

